

ISSN: 1991-3494 (Print)
ISSN: 2518-1467 (Online)

**SCIENTIFIC JOURNAL OF
PEDAGOGY AND ECONOMICS**

**№2
2026**

ISSN 2518-1467 (Online),
ISSN 1991-3494 (Print)

CENTRAL ASIAN ACADEMIC
RESEARCH CENTER

SCIENTIFIC JOURNAL OF PEDAGOGY AND ECONOMICS

PUBLISHED SINCE 1944

2 (420)

March – April 2026

ALMATY, 2026

EDITOR-IN-CHIEF:

ABYLKASSIMOVA Alma Yesimbekovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of Central Asian Academic Research Center, Director of the Center for the Development of Pedagogical Education, Head of the Department of Methods of Teaching Mathematics, Physics and Computer Science at Abai KazNPU (Almaty, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191275199>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2076124>.

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

SEMBIEVA Lyazzat Myktybekovna, Doctor of Economics, Professor of the Eurasian National University (Astana, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194226348>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/38875302>.

EDITORIAL BOARD:

RICHELLE Marynowski, PhD in Education, Professor, Faculty of Education, University of Lethbridge, (Alberta, Canada), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57070452800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/16130920>.

SHISHOV Sergey Evgenievich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy and Psychology of Professional Education, Moscow State University of Technology and Management named after K. Razumovsky (Moscow, Russia), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191518233>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2443966>.

ABILDINA Saltanat Kuatovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department of Pedagogy, Karaganda University named after E.A. Buketov (Karaganda, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56128026400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/4131549>.

RYZHAKOV Mikhail Viktorovich, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Education, Editor-in-Chief of the journal "Standards and Monitoring in Education" (Moscow, Russia), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6602245542>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/13675462>.

BULATBAEVA Kulzhanat Nurymzhanovna, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Chief Researcher of the National Academy of Education named after Y. Altynsarin (Astana, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202195074>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/40173122>.

PETR Hájek, PhD, Unicorn University, Associate Professor, Department of Finance, (Prague, Czech Republic), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=35726855800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/672404>.

JUMAN Jappar, Doctor of Economics, Professor, Honorary Academician of Central Asian Academic Research Center, Honored Worker of Kazakhstan, Director of the Center for International Applied Research Al-Farabi Kazakh National University (Almaty, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59238481900>; <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56658765400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/60977874>.

LUKYANENKO Irina Grigorievna, Doctor of Economics, Professor, Head of Department of the National University of Kyiv-Mohyla Academy (Kyiv, Ukraine), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57189348551>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/939510>.

YESIMZHANOVA Saira Rafihevna, Doctor of Economics, Professor of the University of International Business (Almaty, Kazakhstan), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56499485500>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/45951098>.

Scientific Journal of Pedagogy and Economics

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Owner: «Central Asian Academic Research Center» LLP (Almaty).

The certificate of registration of a periodical printed publication in the Committee of information of the Ministry of Information and Communications of the Republic of Kazakhstan

№ KZ50VPY00121155, issued on 05.06.2025

Thematic focus: «*publication of the results of new achievements in the field of fundamental sciences*»

Periodicity: 6 times a year.

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© «Central Asian Academic Research CenterB» LLP, 2026

БАС РЕДАКТОР:

ӘБІЛҚАСЫМОВА Алма Есімбекқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, ҚР ҰҒА академигі, Педагогикалық білім беруді дамыту орталығының директоры, Абай атындағы ҚазҰПУ математика, физика және информатиканы оқыту әдістемесі кафедрасының меңгерушісі (Алматы, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191275199>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2076124>.

БАС РЕДАКТОРДЫҢ ОРЫНБАСАРЫ:

СЕМБИЕВА Ләззат Мықтыбекқызы, экономика ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры (Астана, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194226348>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/38875302>.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ:

РИШЕЛЬ Мариновски, білім беру саласындағы PhD, Летбридж университеті педагогика факультетінің профессоры, (Альберта, Канада), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57070452800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/16130920>.

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, К. Разумовский атындағы Мәскеу мемлекеттік технологиялар және басқару университетінің кәсіби білім беру педагогикасы және психологиясы кафедрасының меңгерушісі (Мәскеу, Ресей), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191518233>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2443966>.

ӘБІЛДИНА Салтанат Қуатқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Е.А. Бөкетов атындағы Қарағанды университетінің педагогика кафедрасының меңгерушісі (Қарағанды, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56128026400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/4131549>.

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ресей білім академиясының академигі, «Білім берудегі стандарттар мен мониторинг» журналының бас редакторы (Мәскеу, Ресей), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6602245542>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/13675462>.

БОЛАТБАЕВА Күлжанат Нұрымжанқызы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор, Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының бас ғылыми қызметкері (Астана, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202195074>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/40173122>.

ПЕТР Хайек, PhD, Юникорн университеті, Қаржы департаментінің қауымдастырылған профессоры (Прага, Чехия), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=35726855800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/672404>.

ЖҰМАН Жаппар, экономика ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстанның Еңбек сіңірген қайраткері, ҚР ҰҒА құрметті академигі, әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің Халықаралық қолданбалы зерттеулер орталығының директоры (Алматы, Қазақстан). <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59238481900>; <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56658765400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/60977874>.

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, экономика ғылымдарының докторы, профессор, «Киево-Могилянская академия» ұлттық университеті кафедрасының меңгерушісі (Киев, Украина), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57189348551>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/939510>.

ЕСІМЖАНОВА Сайра Рафиққызы, экономика ғылымдарының докторы, Халықаралық бизнес университетінің профессоры (Алматы, Қазақстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56499485500>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/45951098>.

Scientific Journal of Pedagogy and Economics

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Меншіктенуші: «Орталық Азия академиялық ғылыми орталығы» ЖШС (Алматы қ.).

Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 05.06.2025 ж. берілген № **KZ50VPY00121155** мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік.

Тақырыптық бағыты: *«іргелі ғылым салалары бойынша жаңа жетістіктердің нәтижелерін жариялау»*

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© «Орталық Азия академиялық ғылыми орталығы» ЖШС, 2026

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

АБЫЛКАСЫМОВА Алма Есимбековна, доктор педагогических наук, профессор, академик НАН РК, директор Центра развития педагогического образования, заведующая кафедрой методики преподавания математики, физики и информатики КазНПУ им. Абая (Алматы, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191275199>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2076124>.

ЗАМЕСТИТЕЛЬ ГЛАВНОГО РЕДАКТОРА:

СЕМБИЕВА Лязат Мыктыбековна, доктор экономических наук, профессор Евразийского национального университета им. Л.Н. Гумилева (Астана, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57194226348>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/38875302>.

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ:

РИШЕЛЬ Мариновски, PhD в области образования, профессор факультета педагогики Летбриджского университета, (Альберта, Канада), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57070452800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/16130920>.

ШИШОВ Сергей Евгеньевич, доктор педагогических наук, профессор, заведующий кафедрой педагогики и психологии профессионального образования Московского государственного университета технологий и управления имени К. Разумовского (Москва, Россия), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57191518233>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2443966>.

АБИЛЬДИНА Салтанат Куатовна, доктор педагогических наук, профессор, заведующая кафедрой педагогики Карагандинского университета имени Е.А. Букетова (Караганда, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56128026400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/4131549>.

РЫЖАКОВ Михаил Викторович, доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии образования, главный редактор журнала «Стандарты и мониторинг в образовании» (Москва, Россия), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=6602245542>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/13675462>.

БУЛАТБАЕВА Кулжанат Нурымжановна, доктор педагогических наук, профессор, главный научный сотрудник Национальной академии образования имени Ы. Алтынсарина (Астана, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57202195074>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/40173122>.

ПЕТР Хайек, PhD, университет Юникорн, ассоциированный профессор Департамента финансов, (Прага, Чехия), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=35726855800>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/672404>.

ЖУМАН Жаппар, доктор экономических наук, профессор, заслуженный деятель Казахстана, почетный академик НАН РК, директор Центра Международных прикладных исследований Казахского национального университета им. аль-Фараби (Алматы, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=59238481900>; <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56658765400>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/60977874>.

ЛУКЪЯНЕНКО Ирина Григорьевна, доктор экономических наук, профессор, заведующая кафедрой Национального университета «Киево-Могилянская академия» (Киев, Украина), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57189348551>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/939510>.

ЕСИМЖАНОВА Сайра Рафихевна, доктор экономических наук, профессор Университета международного бизнеса (Алматы, Казахстан), <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56499485500>, <https://www.webofscience.com/wos/author/record/45951098>.

Scientific Journal of Pedagogy and Economics

ISSN 2518-1467 (Online),

ISSN 1991-3494 (Print).

Собственник: ТОО «Центрально-азиатский академический научный центр» (г. Алматы).

Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации Министерства информации и коммуникаций и Республики Казахстан

№ KZ50VPY00121155 выданное 05.06.2025 г.

Тематическая направленность: «публикация результатов новых достижений области фундаментальных наук».

Периодичность: 6 раз в год.

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en/>

© ТОО «Центрально-азиатский академический научный центр», 2026

CONTENTS

PEDAGOGY

Aitimbaev A., Issayev M., Apendiyev T. Scientific and methodological opportunities for using archival materials in teaching the history of Kazakhstan in higher education institutions.....	19
Akhmetova G., Kabdusheva A., Mussina A. A quantitative study on university students' academic writing challenges and learning needs.....	40
Akhmetova Zh.A., Nurgali S., Nurmetova D. Pedagogical foundations of using digital resources in teaching academic writing.....	57
Bekbolat Zh., Zholmakhanova A., Yildirim S. Theoretical foundations of teaching M. Shokai's letters through a research-based approach.....	72
Berdenkulova A.Zh., Zhandavletova R.B., Nazarova G.A. A pedagogical model for improving educational quality through the "comfortable school - society - university" partnership.....	88
Duisenova G., Shyndaliyev N., Shadiev R. Comparative analysis of traditional and virtualized programming education.....	104
Yeskendirova A., Kassenova N., Nogoyev Y. Comparative analysis of texts created by AI and texts developed using quantization technology.....	121
Zhanysbekova Sh., Nurmakhanova Zh., Akasheva A. Actual problems of the formation of pragmatic competence: research based on the results of content analysis.....	136
Zulpykhar Zh.E., Kapanova D.E., Zhilmagambetova R.Z. Modern resources and technologies as a foundation for the development of teachers' professional competencies.....	153
Isaeva A., Ananyeva S. Axiological interpretation of the Kazakhstan theme in the works of K. Paustovsky: methodological approaches to teaching at the university.....	172
Kabzhalelov K.R., Korganbayeva Zh.K., Nurakhmetova A.R. Developing critical thinking through modern chatbots in chemistry education.....	190
Kazhenova Zh.S., Kydyralina L.M., Rakhmatullina Z.T. Problems of developing students' engineering skills.....	208

Kaldarova A., Vasquez M., Kulgildinova T. Developing students' profession-oriented speaking skills through ChatGPT.....	229
Kapbarova G.Sh., Gundogdu A., Baidalieva E.A. History teaching methodology: theoretical and practical foundations of the competency-based approach.....	243
Kozhakhanova L., Amirova A. Prospects for developing media literacy among primary school students.....	260
Kuzhagulova G., Sydykova R., Smailova M Features of education of national values in visually impaired students through Kazakh lyric songs.....	278
Markhmadova Zh.K., Kassymova G.K., Okenova B. Pedagogical aspects of developing and assessing the digital competence of pedagogy-psychologists.....	297
Mateyeva M., Yeralin K., Burkitbaev T. Training future teachers of artistic work for art-historical regional studies.....	318
Makhanov N., Nishanova K. Development of students' cognitive competencies through museum-based education: evidence from South Kazakhstan.....	333
Myrzagereikyzy G., Yermekova Zh.K., Aldzhambekova G.T. The use of action research in preparing future physics teachers for the development of functional literacy of students.....	348
Reginbayeva N., Nametkulova F. Methodological foundations of professionally-oriented physics education based on STEM education for future air transport specialists.....	365
Serikbayeva N., Orynbekova A., Tuyakova U. Methodology for developing digital competence of educational psychologists in modern education.....	385
Toiganbekova M.E., Kazhigalieva G.A. Aspects of creation and specification of educational texts for increasing the effectiveness of training.....	409
Shegebayeva G., Zhumasheva T., Nurbekova S. Prerequisites for the preparation of future educators for the creation of a health-educational environment based on nutriscology.....	422
Shishov S.E., Iovbak A.S., Verko Y.A. Integrated modular physics experiment as a means of organizing students' experimental activities in secondary school.....	443

ECONOMICS

Abdimoldayeva A., Madysheva A., Zhunussova G. Transformation of logistics cost accounting in the agro-industrial complex under digitalization.....	461
Abuova Zh., Duiskenova R., Kadyrbekova D. The concept of sustainable development of the hotel business based on digital transformation and environmental management.....	479
Amantay Mukhit, Kanabekova M., Oralbayeva Zh. Digitalization as a driver of Kazakhstan’s economic growth: econometric analysis and structural effects.....	494
Ashim N., Dzhrauova K., Kushenova M. Improving the management of agricultural subsidies: Kyzylorda region.....	511
Assemova R., Abdibekov S., Aitbayeva D. Energy efficiency and innovation in agriculture: empirical evidence from Southern Kazakhstan.....	535
Assanova Zh., Baimukhanova S., Konysbaeva G. Environmental accounting, ESG reporting and digitalization: impact on cost reduction and sustainable development.....	554
Baigelova A., Sadykova Zh., Epanchintseva S. Industrial economy transformation in Kazakhstan: structural shifts, digitalization and productivity growth.....	571
Beisekova Zh., Mutaliyeva A., Kunshigarova L. Transformation of entrepreneurial activity in Kazakhstan in 2000–2025.....	590
Beisenbayeva A., Kambarov B., Samenova N. Development of small and medium-sized enterprises in Almaty: ecosystem factors and structural dynamics.....	611
Bekisheva A., Beketova K., Dorohova N. Human resource management practices and employee perceptions in Kazakhstan’s civil service.....	629
Bissenbayeva S., Kireyeva A., Zhumaxanova K. Digitalization, government support and innovation activity: evidence from regional analysis in Kazakhstan.....	646
Em O.L., Kim D. Features of risk management in collective investment.....	665

Ibrayeva A., Kenesheva G., Arynova Zh. Qualification mismatch in the labour market of an industrial region: a conceptual model and measurement mechanism.....	684
Juman J., Mukhtarova K.S., Liao Z. The modern model of China's economic cooperation with Central Asian countries.....	701
Karakulova A., Bakirbekova A., Zhangirova R. Improving the efficiency of digital transformation of agricultural enterprises: an empirical analysis of Kostanay region.....	718
Kuralbayeva A.Sh., Issayeva G.K., Zhussipova E.E. Energy-saving technologies in irrigated agriculture of Southern Kazakhstan: economic and environmental effects.....	734
Naimanova Zh., Bakirbekova A., Kuralbayeva R. Digital inequality and agricultural productivity: evidence from Southern Kazakhstan....	749
Nartbayeva A., Dadabayeva D., Altuntas G. Economic resilience of single-industry towns in Kazakhstan: a dynamic analysis of socio-economic indicators.....	767
Nurlanuly A., Petrovčíková K., Shalbolova U.Zh. Comparative analysis of aviation market development models in Kazakhstan and Slovakia.....	785
Nyshanbayeva U., Moldashbayeva L., Urazbayeva Z. Accounting and valuation of investment projects in digital tourism: an integrated approach.....	801
Shegir G., Kerimova U., Kabi Sh. The transition of the agro-industrial complex of the Almaty region to the production of value-added products.....	819
Shiganbayeva N., Razakova D., Orlowska R. Trade turnover between China and Kazakhstan in the context of contemporary analytical studies: factors, challenges, and risks.....	840
Tuzubekova M., Zhunusova A., Kadirova N. Analysis of SME support incentives in the manufacturing industry of the Republic of Kazakhstan.....	857
Yeraliyeva Ya., Ruziyeva E., Alimbekova B. Trend and structure of research on digital financial literacy: bibliometric approach.....	877
Zhassan G., Taibek Zh., Imanova G. Climate risk management in the banking sector: ESG-based global and Kazakhstani experience.....	891

МАЗМҰНЫ

ПЕДАГОГИКА

Айтимбаев А.Т., Исаев М.С., Апендиев Т.А. Қазақстан тарихын жоғары оқу орындарында оқытуда архив материалдарын пайдаланудың ғылыми-әдістемелік мүмкіндіктері (1920–1950 жж. Оңтүстік Қазақстандағы саяси қуғын-сүргін құрбандары тағдырлары негізінде).....	19
Ахметова Г.С., Кабдушева А.Б., Мусина А.Б. Университет студенттерінің академиялық жазылымдағы қиындықтары мен оқу қажеттіліктеріне арналған сандық зерттеу.....	40
Ахметова Ж.А., Нұрғали С., Нурметова Д. Академиялық жазуды оқытуда сандық ресурстарды пайдаланудың педагогикалық негіздері.....	57
Бекболат Ж.Н., Жолмаханова А.Б., Сейфуллах Йылдырым Мұстафа Шоқай хаттарын зерттеушілік әдіс арқылы оқытудың теориялық негіздері.....	72
Берденкулова А.Ж., Жандавлетова Р.Б., Назарова Г.А. «Жайлы мектеп – қоғам – университет» серіктестігі негізінде білім сапасын арттырудың педагогикалық моделі.....	88
Ескендірова А.А., Касенова Н.Б., Ногоев Ю.Я. ЖИ арқылы жасалған мәтіндер мен кванттау технологиясы арқылы әзірленген мәтіндердің салыстырмалы талдауы.....	104
Жанысбекова Ш., Нурмаханова Ж., Акашева Ә. Прагматикалық құзіреттілікті қалыптастырудың өзекті мәселелері: контент-анализ нәтижелері бойынша зерттеу.....	121
Дүйсенова Г.А., Шындалиев Н.Т., Шадиев Р.Н. Дәстүрлі және виртуалды бағдарламалау білімінің салыстырмалы талдауы.....	136
Зулпыхар Ж.Е., Капанова Д.Е., Жилмагамбетова Р.З. Педагогтердің кәсіби құзыреттілігін дамытудың негізі ретінде қазіргі заманғы ресурстар мен технологиялар.....	153
Исаева А.А., Ананьева С.В. К. Паустовский шығармашылығындағы Қазақстан тақырыбының аксиологиялық интерпретациясы: жоғары оқу орнында оқытудың әдіснамалық тәсілдері.....	172
Кабжалелов К.Р., Қорғанбаева Ж.Қ., Нурахметова А.Р. Химияны оқыту барысында заманауи чат-боттар арқылы сыни ойлауды дамыту.....	190

Каженова Ж.С., Қыдыралина Л.М., Рахматулина З.Т. Оқушылардың инженерлік дағдыларын дамыту мәселелері.....	208
Калдарова А.К., Васкес М.А., Кульгильдинова Т.А. Студенттердің кәсіби-бағдарланған айтылым дағдыларын ChatGPT арқылы дамыту.....	229
Капбарова Г.Ш., Гюндогду А., Байдалиева Э.А. Тарихты оқыту әдістемесі: құзыреттілікке негізделген тәсілді қолданудың теориялық және практикалық негіздері.....	243
Кожыханова Л., Амирова А. Бастауыш сынып оқушыларының медиасауаттылығын дамыту перспективалары.....	260
Кужагулова Г.Е., Сыдыкова Р.Ш., Смаилова М.С. Көру қабілеті бұзылған білім алушыларды қазақтың лирикалық әндері арқылы ұлттық құндылықтарға тәрбиелеудің ерекшеліктері.....	278
Мархмадова Ж.Қ., Касымова Г.К., Өкенова Б. Педагог-психологтың цифрлық құзыреттілігін қалыптастыру және бағалаудың педагогикалық аспектілері.....	297
Матеева М.А., Ералин Қ., Буркитбаев Т. Болашақ көркем еңбек мұғалімдерін өнертанымдық өлкетануға даярлау.....	318
Маханов Н., Нишанова К. Музейлік білім беру негізінде оқушылардың танымдық құзыреттіліктерін дамыту (Оңтүстік Қазақстан мысалында).....	333
Мырзагерейқызы Г., Еркемова Ж.К., Алджамбекова Г.Т. Болашақ физика мұғалімдерін оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамытуға даярлауда action research пайдалану.....	348
Регинбаева Н.А., Наметкулова Ф.Д. Болашақ әуе транспорты мамандарына физиканы STEM білім беру негізінде кәсіби-бағдарлы оқытудың әдістемелік негіздері.....	365
Серикбаева Н.Б., Орынбекова А.С., Туякова У.Ж. Қазіргі білім беруде педагог-психологтардың цифрлық құзыреттілігін дамыту әдістемесі.....	385
Тойғанбекова М.Е., Қажығалиева Г.А. Оқытудың тиімділігін арттыру үшін оқу мәтіндерін құру және нақтылау аспектілері.....	409

Шегебаева Г.У., Жумашева Т.С., Нурбекова С.М.

Болашақ тәрбиешілерді нутрициология негізінде денсаулық сақтау-білім беру ортасын құруға дайындаудың алғышарттары.....422

Шишов С.Е., Иовбак А.С., Верко Е.А.

Орта мектепте оқушылардың эксперименталдық қызметін ұйымдастыру құралы ретінде интеграцияланған модульді физика эксперименті.....443

ЭКОНОМИКА**Абдимолдаева А., Мадышева А., Жунусова Г.**

Цифрландыру жағдайында агроөнеркәсіптік кешендегі логистикалық шығындар есебін қайта құру.....461

Абуова Ж., Дүйсеннова Р., Кадырбекова Д.

Цифрлық трансформация және экологиялық басқару негізіндегі қонақ үй бизнесінің тұрақты даму тұжырымдамасы.....479

Әшім Н., Джрауова К., Кушенова М.

Ауылшаруашылығы субсидияларын басқаруды жетілдіру: Қызылорда облысы...494.

Мұхит Амантай, Кенабекова М., Оралбаева Ж.

Цифрландыру Қазақстанның экономикалық өсуінің драйвері ретінде: эконометрикалық талдау және құрылымдық әсерлер.....511

Асемова Р., Абдибеков С., Айтбаева Д.

Ауылшаруашылығындағы энергия тиімділігі және инновациялар: Оңтүстік Қазақстан бойынша эмпирикалық дәлелдер.....535

Асанова Ж., Баймуханова С., Қонысбаева Г.

Экологиялық есеп, ESG-есептілік және цифрландыру: шығындарды төмендетуге және орнықты дамуға әсері.....554

Байгелова А., Садыкова Ж., Епанчинцева С.

Қазақстандағы өнеркәсіп экономикасының трансформациясы: құрылымдық өзгерістер, цифрландыру және өнімділіктің өсуі.....571

Бейсекова Ж., Муталиева А., Куншигарова Л.

2000–2025 жылдары Қазақстандағы кәсіпкерлік қызметтің трансформациясы.....590

Бейсенбаева А., Қамбаров Б., Саменова Н.

Алматыда шағын және орта кәсіпкерлікті дамыту: экожүйелік факторлар және құрылымдық динамика.....611

Бекишева А., Бекетова К., Дорохова Н.

Қазақстанның мемлекеттік қызметіндегі адам ресурстарын басқару тәжірибелері және қызметкерлердің қабылдауы.....629

Бисенбаева С., Киреева А., Жұмаксанова К.

Цифрландыру, мемлекеттік қолдау және инновациялық белсенділік:
Қазақстан өңірлерінің талдауы.....646

Эм О.Л., Ким Д.

Ұжымдық инвестициялардағы тәуекелдерді басқарудың ерекшеліктері.....665

Ибраева А., Кенешева Г., Арынова Ж.

Өнеркәсіптік өңірдің еңбек нарығындағы біліктілік сәйкессіздігі:
тұжырымдамалық модель және өлшеу тетігі.....684

Жұман Ж., Мұхтарова К.С., Ляо Чжан

Қытайдың Орталық Азия елдерімен экономикалық ынтымақтастығының
заманауи моделі.....701

Қаракұлова А., Бакирбекова А., Жангирова Р.

Ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының цифрлық трансформациясының
тиімділігін арттыру: Қостанай облысының эмпирикалық талдауы.....718

Құралбаева А.Ш., Исаева Г.К., Жусипова Э.Е.

Оңтүстік Қазақстанның суармалы ауыл шаруашылығындағы энергия үнемдеу
технологиялары: экономикалық және экологиялық тиімділік.....734

Найманова Ж., Бакирбекова А., Құралбаева Р.

Цифрлық теңсіздік және ауыл шаруашылығының өнімділігі:
Оңтүстік Қазақстан деректері.....749

Нартбаева А., Дадабаева Д., Алтунташ Г.

Қазақстан моноқалаларының экономикалық резиленттілігі: әлеуметтік-
экономикалық көрсеткіштердің динамикалық талдауы.....767

Нұрланұлы А., Петровчикова К., Шалболова У.Ж.

Қазақстан мен Словакияның авиациялық нарықтарының даму модельдерін
салыстырмалы талдау.....785

Нышанбаева Ұ., Молдашбаева Л., Уразбаева З.

Цифрлық туризмдегі инвестициялық жобаларды есепке алу және бағалау:
интеграцияланған тәсіл.....801

Шегір Г., Керимова У., Қаби Ш.

Алматы облысының агроөнеркәсіптік кешенінің қосылған құны бар өнім
өндіруге көшуі.....819

Шиганбаева Н., Разакова Д., Орловска Р.

Қытай мен Қазақстан арасындағы тауар айналымы: факторлар, мәселелер
және тәуекелдер.....840

Тузубекова М., Жунусова А., Кадирова Н.

Қазақстан Республикасының өңдеу өнеркәсібіндегі шағын және орта бизнесті
ынталандыруды талдау.....857

Ералиева Я., Рузиева Э., Алимбекова Б.

Цифрлық қаржылық сауаттылық бойынша зерттеулердің тенденциялары
мен құрылымы: библиометриялық тәсіл.....877

Жасан Г.Ж., Тайбек Ж.Қ., Иманова Г.А.

Банк секторындағы климаттық тәуекелдерді басқару: ESG негізіндегі әлемдік
және қазақстандық тәжірибе.....891

СОДЕРЖАНИЕ

ПЕДАГОГИКА

Айтимбаев А.Т., Исаев М.С., Апендиев Т.А.

Научно-методические возможности использования архивных материалов при преподавании истории Казахстана в высших учебных заведениях (на примере судеб жертв политических репрессий в Южном Казахстане в 1920–1950 гг.).....19

Ахметова Г.С., Кабдушева А.Б., Мусина А.Б.

Количественное исследование проблем академического письма и образовательных потребностей студентов университета.....40

Ахметова Ж.А., Нурғали С., Нурметова Д.

Педагогические основы использования цифровых ресурсов в обучении академическому письму.....57

Бекболат Ж.Н., Жолмаханова А.Б., Сейфуллах Йылдырым

Теоретические основы обучения письмам М. Шокая исследовательским методом.....72

Берденкулова А.Ж., Жандавлетова Р.Б., Назарова Г.А.

Педагогическая модель повышения качества образования на основе партнёрства «комфортная школа – общество – университет».....88

Дуйсенова Г.А., Шындалиев Н.Т., Шадиев Р.Н.

Сравнительный анализ традиционного и виртуализированного обучения программированию.....104

Ескендирова А.А., Касенова Н.Б., Ногоев Ю.Я.

Сравнительный анализ текстов, созданных ИИ и текстов, разработанных с помощью технологии квантования.....121

Жанысбекова Ш., Нурмаханова Ж., Акашева А.

Актуальные проблемы формирования прагматической компетенции: исследование по результатам контент-анализа.....136

Зулпыхар Ж.Е., Капанова Д.Е., Жилмагамбетова Р.З.

Современные ресурсы и технологии как основа развития профессиональных компетенций педагогов.....153

Исаева А.А., Ананьева С.В.

Аксиологическая интерпретация казахстанской тематики в творчестве К. Паустовского: методологические подходы к преподаванию в вузе.....172

Кабжалелов К.Р., Корганбаева Ж.К., Нурахметова А.Р. Развитие критического мышления с помощью современных чат-ботов при обучении химии.....	190
Каженова Ж.С., Кыдыралина Л.М., Рахматуллина З.Т. Проблемы развития инженерных навыков учащихся.....	208
Калдарова А.К., Васкез М.А., Кульгильдинова Т.А. Развитие профессионально ориентированных навыков устной речи студентов с использованием ChatGPT.....	229
Капбарова Г.Ш., Гюндогду А., Байдалиева Э.А. Методика преподавания истории: теоретические и практические основы применения компетентностного подхода.....	243
Кожуханова Л., Амирова А. Перспективы развития медиаграмотности среди учащихся начальной школы.....	260
Кужагулова Г.Е., Сыдыкова Р.Ш., Смаилова М.С. Особенности воспитания национальных ценностей у слабовидящих обучающихся через казахские лирические песни.....	278
Мархмадова Ж.К., Касымова Г.К., Окенова Б. Педагогические аспекты формирования и оценки цифровой компетентности педагогов-психологов.....	297
Матеева М.А., Ералин К., Буркитбаев Т. Подготовка будущих учителей художественного труда к искусствоведческому краеведению.....	318
Маханов Н., Нишанова К. Развитие познавательных компетенций учащихся на основе музейного образования (на примере Южного Казахстана).....	333
Мырзагерейкызы Г., Еркекова Ж.К., Алджамбекова Г.Т. Использование action research в подготовке будущих учителей физики к развитию функциональной грамотности учащихся.....	348
Регинбаева Н.А., Наметкулова Ф.Д. Методические основы профессионально-ориентированного обучения физике на основе STEM образования для будущих специалистов воздушного транспорта.....	365
Серикбаева Н.Б., Орынбекова А.С., Туякова У.Ж. Методика развития цифровой компетентности педагогов-психологов в современном образовании.....	385

Тойганбекова М.Е., Кажигалиева Г.А.

Аспекты создания и спецификации учебных текстов для повышения эффективности обучения.....409

Шегебаева Г.У., Жумашева Т.С., Нурбекова С.М.

Предпосылки подготовки будущих воспитателей к созданию здоровьесберегающей образовательной среды на основе нутрициологии.....422

Шишов С.Е., Иовбак А.С., Верко Е.А.

Интегрированный модульный физический эксперимент как средство организации экспериментальной деятельности учащихся в средней школе.....443

ЭКОНОМИКА**Абдимолдаева А., Мадышева А., Жунусова Г.**

Трансформация учета логистических затрат в агропромышленном комплексе в условиях цифровизации.....461

Абуова Ж., Дуйскенова Р., Кадырбекова Д.

Концепция устойчивого развития гостиничного бизнеса на основе цифровой трансформации и экологического менеджмента.....479

Ашим Н., Джрауова К., Кушенова М.

Совершенствование управления агросубсидиями: Кызылординская область.....494

Мухит Амантай, Канабекова М., Оралбаева Ж.

Цифровизация как драйвер экономического роста Казахстана: эконометрический анализ и структурные эффекты.....511

Асемова Р., Абдибеков С., Айтбаева Д.

Энергоэффективность и инновации в сельском хозяйстве: эмпирические данные Южного Казахстана.....535

Асанова Ж., Баймуханова С., Конысбаева Г.

Экологический учет, ESG-отчетность и цифровизация: влияние на снижение издержек и устойчивое развитие.....554

Байгелова А., Садыкова Ж., Епанчинцева С.

Трансформация промышленной экономики Казахстана: структурные сдвиги, цифровизация и рост производительности.....571

Бейсекова Ж., Муталиева А., Куншигарова Л.

Трансформация предпринимательской деятельности в Казахстане в 2000–2025 годах.....590

Бейсенбаева А., Камбаров Б., Саменова Н. Развитие малого и среднего предпринимательства в Алматы: экосистемные факторы и структурная динамика.....	611
Бекишева А., Бекетова К., Дорохова Н. Практики управления человеческими ресурсами и восприятие сотрудников в государственной службе Казахстана.....	629
Бисенбаева С., Киреева А., Жумаксанова К. Цифровизация, государственная поддержка и инновационная активность: региональный анализ Казахстана.....	646
Эм О.Л., Ким Д. Особенности управления рисками в сфере коллективных инвестиций.....	665
Ибраева А., Кенешева Г., Арынова Ж. Несоответствие квалификации на рынке труда промышленного региона: концептуальная модель и механизм измерения.....	684
Жуман Ж., Мухтарова К.С., Ляо Чжан Современная модель экономического сотрудничества Китая со странами Центральной Азии.....	701
Каракулова А., Бакирбекова А., Жангирова Р. Повышение эффективности цифровой трансформации сельскохозяйственных предприятий: эмпирический анализ Костанайской области.....	718
Куралбаева А.Ш., Исаева Г.К., Жусипова Э.Е. Энергосберегающие технологии в орошаемом сельском хозяйстве Южного Казахстана: экономические и экологические эффекты.....	734
Найманова Ж., Бакирбекова А., Куралбаева Р. Цифровое неравенство и продуктивность сельского хозяйства: данные из Южного Казахстана.....	749
Нартбаева А., Дадабаева Д., Алтунташ Г. Экономическая резилиентность моногородов Казахстана: динамический анализ социально-экономических показателей.....	767
Нурланулы А., Петровчикова К., Шалболова У.Ж. Сравнительный анализ моделей развития авиационных рынков Казахстана и Словакии.....	785
Нышанбаева У., Молдашбаева Л., Уразбаева З. Учет и оценка инвестиционных проектов в цифровом туризме: интегрированный подход.....	801

Шегир Г., Керимова У., Каби Ш.

Переход агропромышленного комплекса Алматинской области к производству продукции с добавленной стоимостью.....819

Шиганбаева Н., Разакова Д., Орловска Р.

Товарооборот Китая и Казахстана: факторы, проблемы и риски.....840

Тузубекова М., Жунусова А., Кадилова Н.

Анализ стимулирования малого и среднего бизнеса в обрабатывающей промышленности Республики Казахстан.....857

Ералиева Я., Рузиева Э., Алимбекова Б.

Тенденции и структура исследований цифровой финансовой грамотности: библиометрический подход.....877

Жасан Г.Ж., Тайбек Ж.Қ., Иманова Г.А.

Управление климатическими рисками в банковском секторе: стандарты ESG в мировом и казахстанском опыте.....891

SCIENTIFIC JOURNAL OF PEDAGOGY AND ECONOMICS

ISSN 1991-3494

Volume 2.

Number 420 (2026), 88-103

<https://doi.org/10.32014/2026.2518-1467.1148>

UDC: 37.014:378:316

IRSTI: 14.25.01

© **Berdenkulova A.Zh.***, **Zhandavletova R.B.**, **Nazarova G.A.**, 2026.

Korkyt Ata Kyzylorda University, Kyzylorda, Kazakhstan.

E-mail: alma7707@mail.ru

A PEDAGOGICAL MODEL FOR IMPROVING EDUCATIONAL QUALITY THROUGH THE “COMFORTABLE SCHOOL - SOCIETY - UNIVERSITY” PARTNERSHIP

Berdenkulova Almagul — candidate of biological sciences, senior lecturer, Korkyt Ata Kyzylorda University, Kyzylorda, Kazakhstan,

E-mail: alma7707@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-7207-7838>;

Zhandavletova Raikhan — candidate of biological sciences, senior lecturer, Korkyt Ata Kyzylorda University, Kyzylorda, Kazakhstan,

E-mail: raihanzhandavletova@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-0763-6576>;

Nazarova Gulmira — Candidate of pedagogical sciences, Senior Lecturer, Korkyt Ata Kyzylorda University, Kyzylorda, Kazakhstan,

E-mail: tama_20@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-3872-9951>.

Abstract. In the context of modern educational transformation in Kazakhstan, improving the quality of general secondary education is increasingly associated not only with the modernization of infrastructure and curriculum content, but also with the systemic integration of key institutional actors involved in the educational process. The implementation of the “Comfortable School” initiative aims to create a supportive and student-centered learning environment; however, its effectiveness largely depends on the level of interaction between schools and their social and academic environments. In this regard, the development of sustainable partnerships between schools, society, and universities is considered a critical factor in enhancing educational quality. The purpose of this study is to develop and substantiate a pedagogical model for improving educational quality based on the “Comfortable School - Society - University” partnership. A mixed-methods approach was employed, including theoretical analysis of scholarly sources, modeling, and elements of empirical validation. The study involved a review of publications indexed in Web of Science, Scopus, and Google Scholar, as well as a simulated implementation of the model with the participation of 120 students and 15 teachers. Data were collected using Likert-scale questionnaires and comparative analysis. The results indicate that the implementation of the

proposed model leads to an increase in student motivation by 27%, improvement in academic performance by 18%, and enhancement of critical thinking and collaborative skills. Statistical analysis revealed significant relationships between institutional integration and academic performance ($r = 0.41$, $p < 0.01$), as well as between social engagement and the development of transversal competencies ($r = 0.58$, $p < 0.001$). The scientific novelty lies in the development of a three-level pedagogical model integrating institutional, social, and academic components. The practical significance is determined by the potential implementation of the model in educational institutions in Kazakhstan.

Keywords: comfortable school, educational ecosystem, pedagogical model, school-society-university partnership, educational quality, inter-institutional integration

For citations: Berdenkulova A.Zh., Zhandavletova R.B., Nazarova G.A. A pedagogical model for improving educational quality through the “comfortable school - society - university” partnership. Scientific journal of pedagogy and economics, 2026. — No.2. — P. 88 — 103. DOI: <https://doi.org/10.32014/2026.2518-1467.1148>

© Берденкулова А.Ж.*, Жандавлетова Р.Б., Назарова Г.А., 2026.

Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті, Қызылорда, Қазақстан.

E-mail: alma7707@mail.ru

ЖАЙЛЫ МЕКТЕП - ҚОҒАМ - УНИВЕРСИТЕТ СЕРІКТЕСТІГІ НЕГІЗІНДЕ БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУДЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МОДЕЛІ

Берденкулова Алмагуль — биология ғылымдарының кандидаты аға оқытушы, Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті, Қызылорда, Қазақстан,
E-mail: alma7707@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-7207-7838>;

Жандавлетова Райхан — биология ғылымдарының кандидаты, аға оқытушы, Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті, Қызылорда, Қазақстан,
E-mail: raihanzhandavletova@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-0763-6576>;

Назарова Гүльмира — педагогика ғылымдарының кандидаты, аға оқытушы, Қорқыт Ата атындағы Қызылорда университеті, Қызылорда, Қазақстан,
E-mail: tama_20@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-3872-9951>;

Аннотация. Қазақстандағы білім беру жүйесінің қазіргі трансформациясы жағдайында жалпы орта білім беру сапасын арттыру тек инфрақұрылымды жаңарту және оқу мазмұнын жетілдірумен ғана емес, сонымен қатар білім беру үдерісіне қатысатын негізгі институционалдық субъектілердің жүйелі ықпалдастығымен байланысты. «Жайлы мектеп» тұжырымдамасын жүзеге асыру білім алушыға бағытталған қолайлы білім беру ортасын қалыптастыруға бағытталғанымен, оның тиімділігі мектептің әлеуметтік және академиялық ортамен өзара әрекеттесу деңгейіне тәуелді. Осы тұрғыда «жайлы мектеп -

қоғам - университет» серіктестігін қалыптастыру білім сапасын арттырудың маңызды шарты ретінде қарастырылады. Зерттеудің мақсаты - аталған серіктестік негізінде білім сапасын арттыруға бағытталған педагогикалық модельді әзірлеу және ғылыми тұрғыдан негіздеу. Зерттеуде ғылыми әдебиеттерге теориялық талдау, модельдеу және эмпирикалық апробация элементтерін қамтитын аралас әдіснамалық тәсіл қолданылды. Web of Science, Scopus және Google Scholar дерекқорларындағы ғылыми еңбектерге талдау жүргізілді, сондай-ақ 120 білім алушы мен 15 педагогтың қатысуымен модельдің имитациялық енгізілуі жүзеге асырылды. Деректер 5 балдық Лайкерт шкаласы негізіндегі сауалнамалар және салыстырмалы талдау арқылы жиналды. Зерттеу нәтижелері ұсынылған модельді енгізу білім алушылардың оқу мотивациясын 27%-ға, үлгерімін 18%-ға арттыратынын, сондай-ақ сыни ойлау және бірлескен әрекет дағдыларының дамуына ықпал ететінін көрсетті. Институционалдық ықпалдастық пен академиялық нәтижелер арасында ($r = 0,41$, $p < 0,01$), сондай-ақ әлеуметтік белсенділік пен әмбебап құзыреттіліктердің дамуы арасында ($r = 0,58$, $p < 0,001$) статистикалық мәнді байланыстар анықталды. Зерттеудің ғылыми жаңалығы институционалдық, әлеуметтік және академиялық компоненттерді біріктіретін үш деңгейлі педагогикалық модельді әзірлеуде көрінеді. Практикалық маңыздылығы - модельді Қазақстанның білім беру ұйымдарында енгізу мүмкіндігімен айқындалады.

Түйін сөздер: жайлы мектеп, педагогикалық модель, білім беру экожүйесі, мектеп - қоғам - университет серіктестігі, білім сапасы, институционалдық ықпалдастық

© Берденкулова А.Ж.*, Р.Б. Жандавлетова, Г.А. Назарова, 2026.

Кызылординский университет имени Коркыт Ата, Кызылорда, Казахстан.

E-mail: alma7707@mail.ru

ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ НА ОСНОВЕ ПАРТНЕРСТВА «КОМФОРТНАЯ ШКОЛА - ОБЩЕСТВО - УНИВЕРСИТЕТ»

Берденкулова Алмагуль — кандидат биологических наук, старший преподаватель Кызылординского университета имени Коркыт Ата, Кызылорда, Казахстан,
E-mail: alma7707@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-7207-7838>;

Жандавлетова Райхан — кандидат биологических наук, старший преподаватель Кызылординского университета имени Коркыт Ата, Кызылорда, Казахстан,
E-mail: raihanzhandavletova@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-0763-6576>;

Назарова Гульмира — кандидат педагогических наук, старший преподаватель, Кызылординский университет имени Коркыт Ата, Кызылорда, Казахстан,
E-mail: tama_20@mail.ru, <https://orcid.org/0000-0002-3872-9951>.

Аннотация. В условиях современной трансформации системы образования в Казахстане повышение качества общего среднего образования во всё

большей степени связывается не только с модернизацией инфраструктуры и содержания учебных программ, но и с системной интеграцией ключевых институциональных акторов образовательного процесса. Реализация концепции «комфортной школы» направлена на формирование образовательной среды, ориентированной на обучающегося, однако её эффективность во многом определяется уровнем взаимодействия школы с социальным и академическим окружением. В этой связи формирование устойчивого партнёрства «комфортная школа – общество – университет» рассматривается как одно из ключевых условий повышения качества образования. Целью исследования является разработка и научное обоснование педагогической модели повышения качества образования на основе данного партнёрства. В исследовании применён смешанный методологический подход, включающий теоретический анализ научных источников, моделирование и элементы эмпирической проверки. В рамках исследования проведён анализ публикаций, индексируемых в базах Web of Science, Scopus и Google Scholar, а также пилотное внедрение модели с участием 120 обучающихся и 15 педагогов. Сбор данных осуществлялся с использованием анкетирования по шкале Лайкерта (Likert scale) и методов сравнительного анализа. Результаты исследования показали, что внедрение предложенной модели способствует повышению учебной мотивации на 27%, улучшению академической успеваемости на 18%, а также развитию критического мышления и навыков совместной деятельности. Выявлены статистически значимые взаимосвязи между уровнем институциональной интеграции и академическими результатами ($r = 0,41$; $p < 0,01$), а также между социальной вовлечённостью и развитием универсальных компетенций ($r = 0,58$; $p < 0,001$). Научная новизна заключается в разработке трёхуровневой педагогической модели, интегрирующей институциональный, социальный и академический компоненты. Практическая значимость связана с возможностью внедрения данной модели в образовательные организации Казахстана.

Ключевые слова: комфортная школа, педагогическая модель, образовательная экосистема, партнерство школа - общество - университет, качество образования, институциональная интеграция

Кіріспе. Қазіргі жаһандану жағдайында және білім беру жүйесінің цифрлық трансформациясы аясында жалпы орта білім беру сапасына қойылатын талаптар елеулі түрде өзгеруде. Бұл өзгерістер тек оқу мазмұнын жаңартумен ғана шектелмей, білім алушылардың сыни ойлауын, элеуметтік бейімделуін және практикалық дағдыларын дамыту қажеттілігімен байланысты. Қазақстанда бұл үрдіс «Жайлы мектеп» тұжырымдамасын енгізумен қатар жүріп жатыр. Алайда тәжірибе көрсеткендей, инфрақұрылымды жақсарту өздігінен білім сапасын толық қамтамасыз етпейді. Білім беру нәтижелері көбіне мектептің сыртқы ортамен өзара байланыс деңгейіне тәуелді болады. Осы тұрғыда мектеп, қоғам және университет арасындағы өзара

әрекеттестікті жүйелі түрде ұйымдастыру қажеттілігі туындайды. Дегенмен, қазіргі практикада бұл байланыс көбіне фрагменттік сипатта қалып отыр, бұл өз кезегінде теория мен практиканың алшақтығына әкеледі.

Қазақстан жағдайында мектеп, қоғам және университет арасындағы өзара әрекеттестік көбінесе жүйесіз сипатта жүзеге асырылады. Көптеген білім беру ұйымдары дербес жұмыс істейді, әлеуметтік серіктестік жеткілікті деңгейде дамымаған, ал жоғары оқу орындарының әдістемелік және ғылыми қолдауы шектеулі түрде жүзеге асады. Нәтижесінде білім алушыларда теориялық білім мен практикалық қолдану арасындағы алшақтық байқалады, бұл олардың оқу нәтижелеріне және білімге деген қызығушылығына кері әсер етеді. Сонымен қатар, заманауи педагогикалық теориялар бұл мәселені шешудің ғылыми негізін қалыптастырады. Конструктивистік тәсілдер білім алушылардың білімді белсенді түрде құрастыруын негіздесе (Piaget, 1970), әлеуметтік-мәдени теория оқу үдерісіндегі өзара әрекеттестіктің маңыздылығын көрсетеді (Vygotsky, 1978). Ал білім беру экожүйесі тұжырымдамасы әртүрлі институционалдық субъектілердің өзара байланысы арқылы білім сапасын арттыру қажеттігін дәлелдейді (UNESCO, 2021). Дегенмен, жүргізілген ғылыми талдау көрсеткендей, «Жайлы мектеп» тұжырымдамасын мектеп, қоғам және университет серіктестігімен кешенді түрде біріктіретін педагогикалық модельдер жеткілікті деңгейде әзірленбеген. Қолданыстағы зерттеулер бұл бағыттарды көбінесе жеке қарастырып, олардың өзара ықпалдастығын толық ашпайды. Осыған байланысты зерттеудің ғылыми мәселесі білім беру субъектілерінің жүйелі ықпалдастығына деген қажеттілік пен оны жүзеге асыратын құрылымдалған педагогикалық модельдің жеткіліксіздігі арасындағы қарама-қайшылықпен анықталады.

Зерттеудің мақсаты - «Жайлы мектеп - қоғам - университет» серіктестігі негізінде білім сапасын арттыруға бағытталған педагогикалық модельді әзірлеу және ғылыми тұрғыдан негіздеу. Зерттеу гипотезасы: мектеп, қоғам және университет арасындағы көпдеңгейлі және жүйелі ықпалдастықты қамтамасыз ететін педагогикалық модельді енгізу білім алушылардың оқу мотивациясын, академиялық нәтижелерін және негізгі құзыреттіліктерін айтарлықтай арттырады.

Әдеби шолу. Білім беру жүйесіндегі интеграциялық үдерістер соңғы жылдары ғылыми зерттеулердің негізгі бағыттарының біріне айналып отыр. Әсіресе білім беру ұйымдары, қоғам және жоғары оқу орындары арасындағы серіктестік білім сапасын арттырудың тиімді құралы ретінде қарастырылады. Қазіргі ғылыми әдебиеттерде білім беру экожүйесі тұжырымдамасы кеңінен зерттелуде. Бұл тұжырымдама білім беру үдерісіне қатысатын барлық субъектілердің өзара байланысын қарастырып, білім сапасын арттыруды кешенді тұрғыдан қамтамасыз етеді (OECD, 2022). Осы тұрғыда мектеп, қоғам және университет арасындағы ықпалдастық білім алушылардың жан-жақты дамуына ықпал ететін маңызды фактор ретінде айқындалады.

Maloshonok және әріптестері (2024) жоғары білім беру ұйымдарының

мектептермен өзара әрекеттестігі білім алушылардың оқу белсенділігін арттыратынын атап көрсетеді. Университеттердің ғылыми және әдістемелік ресурстары мектеп білімін жаңғыртуға ықпал етеді. Сонымен қатар, Ngo (2024) әлеуметтік өзара әрекеттестік білім алушылардың танымдық белсенділігін және оқу нәтижелерін жақсартатынын дәлелдейді. Nizam және Armağan (2023) зерттеулерінде цифрлық технологияларды қолдану арқылы конструктивистік оқыту ортасын құру білім алушылардың ғылыми ұғымдарды терең түсінуіне мүмкіндік беретіні көрсетілген. Бұл білім беру үдерісінде теория мен практиканы біріктірудің маңыздылығын айқындайды. Қазіргі педагогикада мектеп пен қоғам арасындағы байланыс та ерекше назарда. Әлеуметтік жобалар, волонтерлік қызмет және тәжірибеге бағытталған оқыту білім алушылардың әлеуметтік жауапкершілігін арттырады және олардың өмірлік дағдыларын қалыптастырады (Rodriguez-Barboza et al., 2023).

Сонымен қатар, университет пен мектеп арасындағы серіктестік педагогтардың кәсіби дамуына және білім беру мазмұнын жаңартуға ықпал етеді. Hughes et al. (2022) зерттеулерінде университеттердің қатысуы білім беру сапасын арттыруда маңызды рөл атқаратынын көрсетілген. Дегенмен, қарастырылған зерттеулердің көпшілігі білім беру субъектілерінің өзара әрекеттестігін жеке-жеке талдайды және оларды біртұтас педагогикалық модель ретінде қарастырмайды. Бұл білім беру жүйесінде кешенді интеграциялық тәсілдердің жеткіліксіздігін көрсетеді. Осылайша, ғылыми әдебиеттерді талдау мектеп, қоғам және университет серіктестігі негізінде білім сапасын арттыруға бағытталған жүйелі педагогикалық модельді әзірлеу қажеттігін дәлелдейді.

Зерттеу материалдары мен әдісі. Зерттеу барысында білім сапасын арттыруға бағытталған педагогикалық модельді әзірлеу және оның тиімділігін бағалау үшін кешенді әдіснамалық тәсіл қолданылды. Зерттеу дизайны аралас әдістерге (mixed-methods) негізделіп, теориялық талдау мен эмпирикалық модельдеу элементтерін біріктіреді. Зерттеудің теориялық кезеңінде Web of Science, Scopus және Google Scholar дерекқорларында жарияланған ғылыми еңбектерге жүйелі талдау жүргізілді. Іріктеу барысында «білім беру экожүйесі», «педагогикалық модель», «мектеп - университет серіктестігі», «әлеуметтік ықпалдастық» сияқты кілт сөздер қолданылды. Соңғы он жылдықтағы (2015–2025 жж.) жарияланымдарға басымдық берілді.

Эмпирикалық кезеңде ұсынылған модельдің имитациялық енгізілуі жүзеге асырылды. Зерттеуге 120 білім алушы, 15 педагог және үш білім беру ұйымының өкілдері қатысты. Деректерді жинау үшін 5 балдық Лайкерт шкаласына негізделген сауалнама қолданылды. Сонымен қатар бақылау және салыстырмалы талдау әдістері пайдаланылды. Жиналған мәліметтерді өңдеу үшін сипаттамалық статистика және корреляциялық талдау әдістері қолданылды. Пирсонның корреляциялық коэффициенті көрсеткіштер арасындағы өзара байланысты анықтауға мүмкіндік берді. Бұл әдіс білім беру

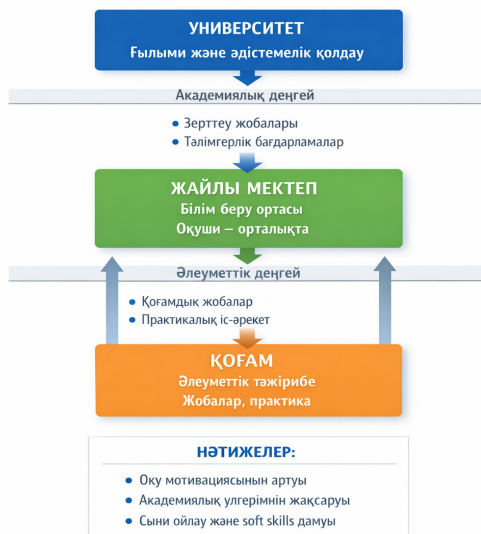
нәтижелері мен интеграциялық үдерістер арасындағы байланысты сандық тұрғыдан бағалауға мүмкіндік береді.

Нәтижелер. Мектеп, қоғам және университет арасындағы ықпалдастық білім беру сапасын арттыруға бағытталған кешенді педагогикалық жүйе ретінде қарастырылады. Ұсынылған модель білім беру ортасын, әлеуметтік тәжірибені және академиялық қолдауды біріктіретін көпдеңгейлі құрылымға негізделген. Модель аясында білім беру үдерісі теориялық білімді нақты өмірлік жағдайлармен байланыстыру арқылы ұйымдастырылады. Бұл білім алушылардың оқу мотивациясын арттырып, олардың практикалық дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді.

Зерттеу барысында алынған деректер ұсынылған модельдің білім алушылардың оқу нәтижелеріне оң әсер ететінін көрсетті. Атап айтқанда, оқу мотивациясының 27%-ға артуы және академиялық үлгерімнің 18%-ға жақсаруы байқалды.

Сонымен қатар, білім алушылардың сыни ойлау және бірлескен әрекет дағдыларында да оң өзгерістер тіркелді. Бұл өзгерістердің барлығы бірдей деңгейде емес екенін атап өткен жөн. Кейбір топтарда нәтижелер айқын көрінсе, басқа жағдайда әсері салыстырмалы түрде әлсіз болды. Корреляциялық талдау нәтижелері компоненттер арасындағы байланысты нақтылауға мүмкіндік берді. Мысалы, зерттеушілік белсенділік пен практикалық дағдылар арасындағы байланыс жоғары деңгейде анықталды ($r = 0.58$). Бұл ғылыми қызметтің практикалық құзыреттерге тікелей ықпал ететінін көрсетеді.

Нәтижелер: Жайлы мектеп - қоғам - университет серіктестігі негізінде білім сапасын арттыру моделі

Сурет 1 — Жайлы мектеп - қоғам - университет серіктестігі негізінде білім сапасын арттыру моделі.

Мектеп, қоғам және университет арасындағы ықпалдастық білім алушылардың оқу үдерісінде меңгерген теориялық білімін әлеуметтік тәжірибе мен қолданбалы жобалар арқылы тереңдетуге, ал академиялық қолдау арқылы оны ғылыми негізде жүйелеуге мүмкіндік береді. Мұндай өзара байланыс білім алушылардың оқу мазмұнын тек игеріп қана қоймай, оны нақты өмірлік жағдайларда қолдануына жағдай жасайды. Соның нәтижесінде білім алушылардың танымдық белсенділігі артып, олардың білімді саналы түрде меңгеру деңгейі жоғарылайды.

Ұсынылып отырған педагогикалық модель мазмұны мен ұйымдастырылуы жағынан дәстүрлі оқыту жүйесінен елеулі түрде ерекшеленеді. Дәстүрлі білім беру жүйесінде білім алушы көбіне дайын білімді қабылдаушы ретінде қарастырылса, интеграциялық модель жағдайында ол білім беру үдерісінің белсенді қатысушысы ретінде танылады. Бұл модельде білім алушы тек ақпаратты меңгеруші емес, сонымен қатар оны талдайтын, қолданатын және жаңа білім қалыптастыратын субъект ретінде дамиды. Қазіргі білім беру кеңістігінде мектеп, қоғам және университет арасындағы өзара әрекеттестікті қамтамасыз етпей білім сапасын арттыру мүмкін емес. Осыған байланысты ұсынылған модель аясында білім беру нәтижелерін кешенді бағалау маңызды орын алады. Мұндай бағалау білім алушылардың тек академиялық жетістіктерін ғана емес, сонымен қатар олардың әлеуметтік белсенділігін, зерттеушілік қабілеттерін және практикалық дағдыларын анықтауға мүмкіндік береді.

Білім алушылардың даярлық сапасын арттыру үшін олардың құзыреттерін жан-жақты диагностикалау қажеттілігі туындайды. Бұл диагностика оқу мотивациясын, теориялық білімнің тереңдігін, сондай-ақ білімді практикада қолдану қабілетін бағалауға бағытталады. Сонымен қатар, білім алушылардың әлеуметтік ортада әрекет етуі, командалық жұмысқа бейімділігі және мәселелерді шешу қабілеті де маңызды көрсеткіштер ретінде қарастырылады.

Зерттеу барысында білім сапасын арттыру нәтижелері өзара байланысты үш негізгі компонент негізінде қарастырылды: мотивациялық, когнитивтік және практикалық. Мотивациялық компонент білім алушылардың оқу үдерісіне деген қызығушылығын, өзін-өзі дамытуға ұмтылысын және әлеуметтік жауапкершілігін сипаттайды. Бұл компонент білім алушының оқу әрекетіне ішкі уәжін қалыптастыруда маңызды рөл атқарады.

Когнитивтік компонент білім алушылардың теориялық білімді меңгеру деңгейін, талдау және сыни ойлау қабілеттерін қамтиды. Бұл деңгейде білім алушылар ақпаратты түсіну, жүйелеу және интерпретациялау дағдыларын дамытады.

Практикалық компонент білімді нақты өмірлік және кәсіби жағдайларда қолдану қабілетін сипаттайды. Бұл компонент жобалық жұмыстарды орындау, әлеуметтік тәжірибеге қатысу және командалық әрекет арқылы жүзеге асады. Аталған компоненттердің өзара байланыста қарастырылуы білім алушылардың дамуын тұтас жүйе ретінде бағалауға және ұсынылған

педагогикалық модельдің тиімділігін кешенді түрде анықтауға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, бұл тәсіл білім беру үдерісінің нәтижелерін тек академиялық көрсеткіштермен шектемей, кеңейтілген құзыреттер жүйесі арқылы бағалауға жағдай жасайды.

Осылайша, ұсынылған модель білім беру үдерісін жүйелі түрде ұйымдастыруға, білім алушылардың оқу нәтижелерін арттыруға және олардың әлеуметтік әрі кәсіби бейімделуін қамтамасыз етуге бағытталған тиімді педагогикалық құрал ретінде қарастырылады.

Сурет 2 — Жайлы мектеп - қоғам - университет серіктестігі негізінде білім сапасын бағалау және диагностикалау моделі.

Ұсынылған диагностикалық модель негізінде білім алушыларды «Жайлы мектеп - қоғам - университет» серіктестігі жағдайында даярлау нәтижелеріне кешенді талдау жүргізілді. Бағалау үдерісі білім алушылардың оқу жетістіктерін ғана емес, сонымен қатар олардың әлеуметтік белсенділігін, зерттеушілік қабілеттерін, сыни ойлау деңгейін және білімді нақты өмірлік жағдаяттарда қолдану мүмкіндіктерін анықтауға бағытталды.

Диагностикалық жұмыс өзара байланысты үш негізгі компонентке сүйене отырып жүзеге асырылды: мотивациялық, когнитивтік және практикалық. Әрбір компонент бойынша алынған нәтижелер білім алушылардың даму деңгейінің біркелкі еместігін көрсетті.

Мотивациялық компонент нәтижелері білім алушылардың оқу үдерісіне, әлеуметтік жобаларға және академиялық қызметке қатысу деңгейінде айтарлықтай айырмашылық бар екенін көрсетті. Жоғары деңгейдегі білім алушылар оқу әрекетіне тұрақты қызығушылық танытып, өзін-өзі дамытуға ұмтылыс білдірді және әлеуметтік бастамаларға белсенді қатысты. Орта деңгейде оқу мотивациясы жеткілікті қалыптасқанымен, дербестік пен бастамашылық деңгейі толық көрінбеді. Ал төмен деңгейде білім

алушылардың оқу әрекетіне деген қызығушылығы тұрақсыз, ішкі уәжі әлсіз сипатта байқалды.

Когнитивтік компонент бойынша нәтижелер білім алушылардың теориялық білімді меңгеру деңгейін, талдау және сыни ойлау қабілеттерін сипаттады. Жоғары деңгейдегі білім алушылар ақпаратты жүйелі түрде талдап, әртүрлі пәндік білімдерді біріктіре отырып қолдана алатынын көрсетті. Орта деңгейде білімді меңгеру жеткілікті болғанымен, күрделі мәселелерді талдау және синтездеу дағдылары толық қалыптаспаған. Төмен деңгейде білім алушылар теориялық білімді меңгергенімен, оны жүйелеу және қолдану барысында қиындықтар байқалды.

Практикалық компонент білім алушылардың білімді нақты әлеуметтік және кәсіби жағдайларда қолдану қабілетін бағалауға мүмкіндік берді. Жоғары деңгейдегі білім алушылар жобалық жұмыстарды дербес орындап, командалық әрекетке белсенді қатысып, нақты мәселелерді шешуде тиімді нәтижелер көрсетті. Орта деңгейде практикалық әрекет белгілі бір бағыттаушы қолдауды талап етті. Төмен деңгейде практикалық дағдылардың жеткіліксіздігі және шешім қабылдауда сенімсіздік байқалды.

Жалпы талдау нәтижелері білім алушылардың даярлық деңгейін шартты түрде үш деңгейге жіктеуге мүмкіндік берді: төмен, орта және жоғары. Төмен деңгейде теориялық білім басым болғанымен, оны практикада қолдану әлсіз; орта деңгейде теория мен практика арасындағы байланыс ішінара қалыптасқан; жоғары деңгейде білімді талдау, қолдану және жаңа жағдайларда бейімдеу қабілеті айқын көрінеді.

Ұсынылған диагностикалық модель білім сапасын кешенді түрде бағалауға және білім беру үдерісіндегі әлсіз тұстарды анықтауға мүмкіндік береді. Зерттеу нәтижелері білім беру мазмұнын жетілдіру, әлеуметтік серіктестікті күшейту, университеттердің ғылыми-әдістемелік қолдауын арттыру және жобалық-тәжірибелік оқыту тәсілдерін кеңінен енгізу қажеттігін көрсетеді.

Сонымен қатар, модельді енгізу білім алушылардың тек академиялық жетістіктерін ғана емес, олардың әлеуметтік бейімделуін, шығармашылық ойлауын және кәсіби бағдарын қалыптастыруға ықпал ететіні анықталды.

Сурет 3 — Жайлы мектеп - қоғам - университет серіктестігі негізінде білім сапасын жетілдірудің перспективті бағыттары.

Білім беру мазмұнын жаңғырту нәтижелері. Жүргізілген зерттеу білім сапасын арттыруда оқу мазмұнының құрылымы мен қолданылатын педагогикалық тәсілдердің шешуші рөл атқаратынын көрсетті. «Жайлы мектеп - қоғам - университет» серіктестігі негізінде әзірленген оқу модульдері білім алушылардың пәнаралық білімді терең меңгеруіне және теориялық материалды нақты әлеуметтік әрі практикалық міндеттермен байланыстыруға мүмкіндік берді.

STEM және жобалық оқыту элементтерін енгізу білім алушылардың сыни ойлауын, талдау қабілетін және кешенді шешім қабылдау дағдыларын дамытуға ықпал етті. Әлеуметтік және қолданбалы сипаттағы тапсырмаларды оқу үдерісіне жүйелі енгізу білімді практикамен ұштастыруға және оқу мазмұнының өмірмен байланысын күшейтуге жағдай жасады.

Ғылыми-зерттеушілік әлеуметтің артуы. Университет пен мектеп арасындағы ғылыми-әдістемелік өзара әрекеттестік білім алушылардың зерттеушілік құзыреттерінің сапалық өсуіне ықпал етті. Оқу жобаларын нақты әлеуметтік мәселелермен байланыстыру ғылыми қызметтің практикалық маңыздылығын арттырды. Зерттеу жұмыстарына белсенді қатысқан білім алушыларда:

- талдау дағдыларының дамуы
- деректермен жұмыс істеу қабілетінің артуы
- ғылыми ойлау мәдениетінің қалыптасуы байқалды

Сонымен қатар, университеттердің қатысуы білім беру үдерісіне ғылыми негізділік енгізіп, педагогикалық шешімдердің сапасын арттыруға мүмкіндік берді.

Әлеуметтік серіктестікті кеңейту нәтижелері. Қоғаммен өзара әрекеттестік білім алушылардың әлеуметтік құзыреттерін дамытуда маңызды фактор ретінде анықталды. Әлеуметтік жобаларға қатысу, волонтерлік қызмет және тәжірибелік тапсырмалар білім алушылардың жауапкершілік деңгейін арттырып, олардың нақты өмірлік жағдайларға бейімделуіне ықпал етті.

Қоғам өкілдерін білім беру үдерісіне тарту теория мен практика арасындағы алшақтықты азайтып, білім алушылардың кәсіби бағдарын нақтылауға мүмкіндік берді. Бірлескен жобалар мен менторлық қолдау білім беру нәтижелерін объективті бағалауға және жеке даму траекториясын қалыптастыруға жағдай жасады.

Цифрлық және инновациялық технологияларды қолдану нәтижелері. Цифрлық білім беру құралдарын енгізу оқу үдерісінің тиімділігін арттыруға ықпал етті. Виртуалды зертханалар, симуляциялар және цифрлық платформалар білім алушылардың күрделі үдерістерді түсінуіне және тәжірибелік дағдыларын дамытуға мүмкіндік берді. Learning analytics құралдарын қолдану:

- оқу жетістіктерін деректер негізінде талдауға
- білім беру процесін жекелендіруге
- білім сапасын басқаруды жетілдіруге мүмкіндік берді

Бұл өз кезегінде білім беру үдерісін басқарудың жаңа деңгейін қалыптастырды.

Білім сапасын бағалау нәтижелері (эмпирикалық талдау). Зерттеу «Жайлы мектеп» тұжырымдамасы аясында жүзеге асырылды. Зерттеуге 120 білім алушы қатысты. Деректер 5 балдық Likert шкаласы негізінде жиналып, jamovi статистикалық платформасында өңделді.

Кесте 1 — Білім сапасының компоненттері бойынша сипаттамалық статистика.

Көрсеткіш	Орташа мән	Стандартты ауытқу
Білім беру компоненті	2.94	0.61
Зерттеушілік компонент	2.76	0.58
Әлеуметтік-практикалық компонент	2.79	0.64

Білім беру компоненті бойынша орташа мәннің 2.94 болуы оқу мазмұнының білім алушылардың даму деңгейіне оң әсер еткенін көрсетеді. Алайда бұл көрсеткіш білім беру мазмұнын одан әрі жетілдіру қажеттілігін де айқындайды. Зерттеушілік компоненттің 2.76 деңгейінде болуы ғылыми белсенділіктің қалыптасқанымен, оның жүйелілігін арттыру қажет екенін көрсетеді.

Әлеуметтік-практикалық компоненттің 2.79 мәні білім алушылардың практикалық дағдылары қалыптасып келе жатқанын, бірақ оны тереңдету қажет екенін дәлелдейді.

Корреляциялық талдау. Зерттеу барысында білім беру, зерттеушілік және әлеуметтік-практикалық компоненттер арасындағы өзара байланыстар анықталды.

Кесте 2 — Компоненттер арасындағы Пирсон корреляциясы.

Компоненттер	r мәні	p мәні
Білім беру – зерттеу	0.41	<0.01
Білім беру – практика	0.43	<0.01
Зерттеу – практика	0.58	<0.001

Білім беру және зерттеушілік компоненттер арасындағы орташа оң байланыс ($r = 0.41$) оқу мазмұны мен ғылыми белсенділік арасындағы өзара тәуелділікті көрсетеді. Білім беру мен практикалық әрекет арасындағы байланыс ($r = 0.43$) оқу үдерісінің тәжірибеге бағытталған сипатының маңыздылығын дәлелдейді.

Ең жоғары көрсеткіш зерттеу мен практика арасында анықталды ($r = 0.58$). Бұл білім алушылардың ғылыми қызметке қатысуы олардың практикалық дағдыларына тікелей әсер ететінін көрсетеді.

Жалпы алынған нәтижелер білім беру, ғылыми және әлеуметтік компоненттердің өзара тығыз байланыста екенін және олардың білім сапасын арттыруда кешенді әсер ететінін көрсетті. Бұл деректер ұсынылған педагогикалық модельдің тиімділігін эмпирикалық тұрғыдан негіздейді.

Талқылау. Эмпирикалық зерттеу нәтижелері «Жайлы мектеп - қоғам - университет» серіктестігі негізінде ұйымдастырылған білім беру үдерісі білім алушылардың академиялық, әлеуметтік және практикалық құзыреттерін өзара байланыста дамытуға мүмкіндік беретінін көрсетті. Алынған нәтижелер білім беру экожүйесіне негізделген интеграциялық тәсілдердің тиімділігін дәлелдейтін халықаралық зерттеулермен үйлеседі.

Қазіргі ғылыми әдебиеттерде білім беру үдерісін экожүйелік тұрғыдан ұйымдастыру білім алушылардың күрделі мәселелерді кешенді талдау қабілетін дамытуға ықпал ететіні атап өтіледі. Rana, Aitken және Chimoriya (2025) пәнаралық тәсілдер білім алушылардың аналитикалық ойлауын күшейтіп, ғылыми нәтижелердің сапасын арттыратынын көрсетеді. Біздің зерттеу барысында когнитивтік компонент бойынша жоғары көрсеткіш көрсеткен білім алушылардың әртүрлі пәндік білімдерді біріктіре отырып, әлеуметтік және практикалық міндеттерді шешуде тиімді қолдануы осы тұжырыммен сәйкес келеді.

Templer және әріптестері (2024) білім беру ұйымдары мен әлеуметтік серіктестер арасындағы өзара әрекеттестіктің білім алушылардың зерттеушілік және практикалық қабілеттерін дамытудағы маңызын атап өтеді. Біздің зерттеуде әлеуметтік-практикалық компонент пен академиялық нәтижелер арасындағы оң байланыс осы ғылыми тұжырымдарды нақтылай түседі. Әсіресе әлеуметтік жобаларға қатысқан білім алушылардың мотивациясы мен оқу нәтижелерінің жоғары болуы серіктестік негізіндегі оқытудың тиімділігін көрсетеді.

Totuk және әріптестері (2024) жобалық және тәжірибеге бағытталған оқыту білім алушылардың дербестігін және шешім қабылдау қабілетін арттыратынын дәлелдейді. Бұл нәтиже біздің зерттеуде практикалық компонент бойынша жоғары деңгей көрсеткен білім алушылардың нақты мәселелерді шешуде белсенділік танытуымен сәйкес келеді. Жобалық қызмет пен әлеуметтік тәжірибені оқу үдерісіне енгізу білім сапасын арттырудың маңызды құралы ретінде көрінеді.

Zhang және Chen (2023) университет пен білім беру ұйымдары арасындағы ынтымақтастықтың оқу мазмұнының сапасына және білім алушылардың даярлық деңгейіне тікелей әсер ететінін көрсетеді. Біздің зерттеу нәтижелерінде университеттердің ғылыми-әдістемелік қолдауы білім беру мазмұнын жетілдіруге және зерттеушілік құзыреттердің дамуына ықпал еткені анықталды.

Алынған нәтижелер білім беру үдерісін экожүйелік тұрғыдан ұйымдастырудың тиімділігін көрсетеді. Дегенмен, бұл нәтижелерді барлық білім беру ұйымдарына бірдей деңгейде қолдануға болады деп айту шектеулі. Зерттеу барысында байқалғандай, серіктестіктің тиімділігі көбіне институционалдық ресурстарға, педагогтардың даярлық деңгейіне және сыртқы серіктестердің белсенділігіне тәуелді. Кейбір жағдайларда ұсынылған модельдің толық іске асуы қосымша ұйымдастырушылық және әдістемелік қолдауды талап етеді.

Сонымен қатар, алынған нәтижелер халықаралық зерттеулермен жалпы үйлескенімен, ұлттық контексттің ерекшеліктері де ескеруді қажет етеді. Бұл болашақ зерттеулерде тереңірек қарастырылуы тиіс.

Қорытынды. Жүргізілген теориялық және эмпирикалық талдау «Жайлы мектеп - қоғам - университет» серіктестігі негізінде білім беру үдерісін ұйымдастыру білім сапасын арттырудың тиімді педагогикалық бағыты екенін дәлелдеді. Интеграциялық тәсіл білім алушылардың академиялық жетістіктерін ғана емес, сонымен қатар олардың әлеуметтік белсенділігін, сыни ойлауын және практикалық дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

Ұсынылған педагогикалық модель институционалдық, әлеуметтік және академиялық құрамдастарды біріктіре отырып, білім беру үдерісін кешенді түрде ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Бұл модель білім алушыны тек білімді меңгеруші емес, оны қолданушы және жаңа білім қалыптастырушы субъект ретінде қарастыруға негізделген.

Әзірленген диагностикалық модель білім сапасын мотивациялық, когнитивтік және практикалық компоненттердің бірлігінде бағалауға мүмкіндік берді. Эмпирикалық нәтижелер бұл компоненттердің өзара тығыз байланыста дамитынын және олардың білім беру нәтижелеріне кешенді әсер ететінін көрсетті.

Зерттеу нәтижелері білім беру жүйесін одан әрі жетілдіру үшін келесі бағыттардың маңыздылығын айқындайды:

- білім беру мазмұнын жаңғырту
- әлеуметтік серіктестікті кеңейту
- университеттердің ғылыми-әдістемелік қолдауын күшейту
- цифрлық және инновациялық технологияларды жүйелі енгізу

Жүргізілген зерттеу «Жайлы мектеп - қоғам - университет» серіктестігі негізінде ұйымдастырылған педагогикалық модельдің білім сапасын арттыруда тиімді құрал бола алатынын көрсетті.

Сонымен бірге, модельдің тиімділігі оны іске асыру жағдайларына тәуелді екенін атап өткен жөн. Барлық білім беру ұйымдары үшін бірдей нәтиже күту дұрыс емес, себебі олардың ресурстық және ұйымдастырушылық мүмкіндіктері әртүрлі. Осыған байланысты, ұсынылған модельді енгізу кезең-кезеңімен және нақты жағдайларға бейімдей отырып жүзеге асырылуы қажет.

Осылайша, ұсынылған модель білім беру ұйымдарында сапалы білім беру ортасын қалыптастыруға, білім алушылардың жан-жақты дамуын қамтамасыз етуге және олардың қазіргі еңбек нарығы талаптарына сәйкес бейімделуіне мүмкіндік береді.

References

Argento D., Alm K., & Pontoppidan C.A. (2023). Transformative competencies for a sustainable future: Work integrated learning (WIL) at a master's programme in business administration. Research Portal Denmark, 2023(2). — P. 12-34. <https://local.forskningportal.dk/local/dki-cgi/ws/cris-link?src=cbs&id=cbs-317dfb83-36b6-4b42-914a-2d8ddc5a0f9c> (in Eng.).

Bernhard I., & Olsson A. (2022). Industrial PhD education: Exploring doctoral students acting in

Rana K., Aitken S., & Chimoriya R. (2025). Interdisciplinary approaches in doctoral and higher research education: An integrative scoping review. *Education Sciences*, 15(1). — P. 72. <https://doi.org/10.3390/educsci15010072> (in Eng.).

Templer P.H., Atherton K.F., Conrad-Rooney E., Ho H., Hutyra L.R., Ianniello C.F., Kashian D.R., Levy J.I., Meshoulam D., & Urban M.C. (2024). Strengthening graduate education and addressing environmental challenges through solutions-oriented partnerships and interdisciplinary training. *Sustainable Earth Reviews*, 7(1). <https://doi.org/10.1186/s42055-024-00074-x> (in Eng.).

Totuk O.H. (2024). Entrepreneur design: A novel framework for enhancing engineering course efficiency. *DergiPark (Istanbul University)*. <https://dergipark.org.tr/en/pub/bujoe/issue/94030/1579372> (in Eng.).

Zhang Y., & Chen X. (2023). Empirical analysis of university–industry collaboration in postgraduate education: A case study of Chinese universities of applied sciences. *Sustainability*, 15(7). — P. 6252. <https://doi.org/10.3390/su15076252> (in Eng.).

Publication Ethics and Publication Malpractice in the journals of the Central Asian Academic Research Center LLP

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the journals of the Central Asian Academic Research Center LLP implies that the described work has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The Central Asian Academic Research Center LLP follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the Cross Check originality detection service <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/ or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the Central Asian Academic Research Center LLP.

The Editorial Board of the Central Asian Academic Research Center LLP will monitor and safeguard publishing ethics.

Requirements for articles design for publication in the journal are available on the websites:

[www: nauka-nanrk.kz](http://www.nauka-nanrk.kz)

ISSN 2518–1467 (Online),

ISSN 1991–3494 (Print)

<http://www.bulletin-science.kz/index.php/en>

Managing Editor: A.Shormakova

Editors: D.S. Alenov, M.Konyrbekov

Computer layout: G.D. Zhadyranova

Подписано в печать 27.04.2026.

46,0 п.л.

Заказ 2.